

LÆRERVEJLEDNING:

Dansk og samfundsfag: Normer og identitet (Mellemtrin+udskoling)

Velkommen til BUSTER's undervisningsmateriale om identitetsdannelse, og om hvilke normer og sociale koder, der præger os - primært ud fra et film- og medieperspektiv. I vil blive præsenteret for arbejdsspørgsmål og øvelser, der kan åbne op for emnet og give jer nogle begreber til at arbejde med den film, I skal se på BUSTER filmfestival. Materialet handler ikke om den enkelte film I skal se, men lægger op til et tematisk forløb, som I kan integrere filmoplevelsen i. Tænk det som et fagligt eller tematisk sæt briller, som I sammen ser filmen igennem og som giver jer nogle særlige opmærksomhedspunkter for biografoplevelsen.

Tæt på undervisningsforløbet

I materialet skal I arbejde med cases om normbrud, lave kreative øvelser om identitet på sociale medier, spotte normer, fordomme og repræsentation i de film og serier, I har set og meget mere.

Det er inddelt som følger:

- **FØR FILMEN** (DEL 1 & 2) Lægger op til et forløb om, hvordan normer præger vores identitet og hvordan sociale medier og film, serier og spil skaber selvbilleder og verdenssyn.
- **I BIOGRAFEN** (DEL 3) Klæder eleverne på til at spotte normer for identitet i filmen
- **EFTER FILMEN** (DEL 4&5) Samler op på jeres biografbesøg med karakteranalyse og en refleksion over fordomme i filmen

Du kan alt efter niveau og antal vurdere, om du vil lave øvelserne fælles i klassen eller i grupper, ligesom du selv kan vælge, hvilke øvelser du vil bruge.

Forslag til videre forløb og eksamen

Vi anbefaler at tjekke Sex og Samfunds undervisningsmaterialer ud til videre arbejde med emner om køn, krop og familie: <https://www.underviserportal.dk/grundskole/materialer/>

Vi anbefaler også at benytte sig af Ungdomsbyens online tilgængelige LARM projekt, der sætter fokus på LGBTQ+ rettigheder, og giver eleverne mulighed for at lave korte animationsvideoer, der sætter fokus på emnet (beregnet til 7.-10. klasse):

<https://ungdomsbyen.dk/vare/larm-for-lgbt-rettigheder/>

Med Mino Danmarks undervisningsportal kan du arbejde mere målrettet med fokus på at skabe en anderledes samtale om minoritetsetniske forhold og fællesskabets normer:

<https://mino.dk/onlineaeringskoncepter/>

Vejledning

Dette undervisningsmateriale er opdelt i arbejdsopgaver og øvelser i 5 dele: før, under og efter filmen. Her gennemgår vi øvelserne del for del:

DEL 1: NORMER OG IDENTITET. FØR FILMEN

[45 min]

TEKST: IDENTITET OG NORMER (15 min)

Tal indledende med eleverne om, at forløbet handler om identitet og normer, som I sammen skal undersøge. Øvelserne skal både skærpe elevernes evner i at analysere og fortolke film inden for denne ramme, men samtidig gøre dem bevidste om nogle vigtige emner, der fylder meget for ethvert menneske og måske i særlig grad i deres alder. Nogle gange kan det være en god idé at opfordre eleverne til ikke at tale ud fra personlige oplevelser, men ud fra hvad de kender fra tv og medier, så et følsomt emne kommer lidt på afstand. Vurdér, hvor dine elever er, og om det er trygt at åbne for en personlig snak.

Har I haft om normer og identitet før? Lav evt. en forforståelsesøvelse på tavlen forinden, hvor eleverne kan komme med deres associationer til ordene 'identitet' og 'normer'.

Herefter skal de læse teksterne om identitet og normer. Du må gerne opfordre dem til at have særligt fokus på sammenhængen mellem de to begreber.

GRUPPEØVELSE: 3 CASES OM NORMER (40 min)

Denne øvelse går ud på at spotte og reflektere over normer og deres indvirken på identitetsskabelse. Er det gode normer eller skadelige normer? Er det en positiv eller negativ

case? Sæt dem sammen i grupper á to og få dem sammen til at læse fortællingerne og overveje de tilknyttede spørgsmål.

I alle historierne gemmer der sig et element, hvor de sociale medier spiller en rolle. Det må eleverne gerne opdage i den første del af opgaven, men ellers kommer vi tilbage til det på DEL 2.

Hjælp eleverne med at spotte normer og identitet i fortællingerne.

- 1) I historien om Nor er det godt at komme ind på, hvordan vores økonomiske udgangspunkt præger dem, vi kan blive. Historien handler om Nor, der forsøger at dække over ikke at have været på ferie i udlandet ligesom alle andre i klassen. Normerne, der er på spil, er altså antagelsen fra læreren om, at alle familier har samme muligheder og økonomiske ressourcer til at tage på ferie. Sådan er det jo ikke, men Nor føler hun skal ændre på sig selv for at blive accepteret, og synes det er pinligt ikke at kunne det samme som de andre.
- 2) Historien om Hamid handler både om, at normer for adfærd kan være vidt forskellige alt efter kulturelt ophav, og at man som en person, der er opvokset i flere kulturer kan føle sig klemmt. Samtidig er det også en historie, der viser fordom om homofobi. Historien er subtil - for pointen er ikke, om Hamid er eller ikke er homoseksuel eller at det er synd for ham, at de andre elever driller ham med det, men at det til at starte med i det hele taget bliver gjort skamfuldt at være homoseksuel eller vise omsorg som drenge - at det overhovedet er noget, man griner af. Igen er det oplagt at tale om, hvordan Hamid ender med at ændre sin adfærd pga. de andres kommentarer.
- 3) Historien om Charlie er både trist og opløftende. Normerne på spil her handler om vores forventninger til køn. Hvis Charlie ikke ligner en pige i folks øjne, så er det mærkeligt, at hen har makeup på. Historien handler også om, at det at stå uden for vores forventninger til, hvilket køn man kan have, kan være rigtig svært. En meget gennemtrængende norm er, at alle føler sig som enten mænd eller kvinder. Det opløftende ved denne historie er dog, at Charlie ikke ændrer på sig selv, men finder et fællesskab på internettet, der kan se Charlie for, den hen er.

Kan eleverne se nogle andre ting på spil i de 3 cases, lægger det kun op til en endnu mere spændende diskussion eleverne imellem. Efter de har talt sammen om historierne i 30 min., samler I op på klassen. Tal her gerne om, hvorfor det er vigtigt at få øje på normerne - f.eks.

hvad det kunne have betydet for personerne i historien, hvis nogen aktivt havde gjort opmærksom på normerne. Brug 20 min. på opsamlingen.

Herefter skal de ud i grupper på fire og sammen tale videre om, hvad de kunne have gjort for at løse problemstillingen. Vi har formuleret 5 roller (til stede eller ikke til stede i historien):

- **Hovedpersonen**
- **En klassekammerat**
- **Klassens lærer**
- **En journalist**
- **En politiker**

Del rollerne ud på de forskellige grupper og lad dem tænke over og undersøge, hvilke muligheder deres figur har for at ændre på fortællingen. Det er jo vidt forskelligt: klassekammeraten kan f.eks. sige fra, læreren kan mægle, journalisten kan sætte noget på dagsordenen, politikeren kan lave lovændringer osv. De skal bruge 20 min. på at diskutere det i grupper.

Saml op på klassen, om hvad de forskellige grupper nåede frem til. Meningen med denne øvelse er at vise hvor forskellige muligheder, man har for at ændre på normerne, og at fællesskaber både skaber og ændrer normer. Det kan give en forståelse af, at normerne ikke er skrevet i sten. Man kan f.eks. spørge eleverne, om de har lagt mærke til, at de selv har ændret holdninger til nogle ting over årene.

DEL 2: MEDIER OG REPRÆSENTATION [2x45 min]

TEKST OG SPØRGSMÅL: SOCIALE MEDIER (15 min)

Lad eleverne læse teksten om sociale medier og gennemgå spørgsmålene på klassen.

KREATIV ØVELSE: SOCIALE MEDIER OG SELVFREMSTILLING (45 min)

Sæt eleverne i grupper på 4. Efter at have talt om normer for køn omkring sig skal de lave 2 hypotetiske Instagram-opslag med billede og tekst. Det ene opslag skal bekræfte en kollektiv norm for afsenderens køn, det andet skal bryde med en norm. Herefter fremviser de for hinanden og kommenterer ud fra spørgsmålene på arket.

Tænk over:

- At skelne mellem fordomme og normer - normer er ikke som udgangspunkt negative, men det er fordomme.
- Hvordan virkemidler også kan være kønnede (hjerter, filtre osv.)
- Ser elevernes generation anderledes på normer end tidligere?

TEKST: REPRÆSENTATION I FILM, SERIER OG SPIL

Film, serier og spil er ideelle til at tale om identitet og normer, da de er med til at forme vores syn på verden. Teksten her handler om repræsentation og om, hvordan film, spil og serier kan afspejle mangfoldighed i større eller mindre grad. Det er en spændende og nuanceret problemstilling, for selvfølgelig kan film ikke vise ALLE befolkningsgrupper på én gang. Men inden for de senere år er der kommet mere og mere opmærksomhed på, at medierne kan være med til at nuancere vores verdenssyn og nedbryde fordomme med en mere mangfoldig rollebesætning.

GRUPPEØVELSE: HVAD HAR DU SET? (25 min)

Her sættes eleverne til at reflektere over repræsentation og normer i den seneste film eller serie, de har set ved at se på traileren. OBS! Vær opmærksom på at nuancere: en film behøver ikke bryde med en norm eller fordom for at være god og repræsentation kan foregå på mange niveauer.

James Bond-traileren er et godt eksempel på en stereotyp fremstilling af den stærke, vestlige mand, som kvinderne er smukke vedhæng til. Samtidig ses der i traileren forskellige andre tendenser: kvinderne svinger f.eks. også pistoler og styrer fly.

DEL 3: HUSKELISTE TIL BIOGRAFEN [10 min]

Vi har samlet nogle nøgleord, som opsummerer temaet.

Vi anbefaler, at eleverne får dette ark i slutningen af sidste time inden jeres tur i biografen og skal tage det med derind. Det er en god idé at finde 10 minutter efter visningen, hvor eleverne lynhurtigt skal skrive deres indtryk fra filmen ned, så de har dem friskt i erindringen til jeres efterfølgende arbejde med filmen.

DEL 4: KARAKTER/IDENTITET [70 min]

ØVELSE: HVEM ER HOVEDPERSONEN?[20 min]

I skal nu arbejde med en kollektiv karakteranalyse, som har fokus på identitet. Eleverne skal i grupper på 2 skrive mindst 3 ord, de synes kendetegner karakteren, på post-its - gerne flere!

Opsamling på klassen: lav et papir med hovedpersonens navn og hæng det op på væggen. Eleverne skal nu præsentere post-its for hinanden, mens de hænger dem op rundt om. Når alle er kommet med deres ord, skal I tale om karakteren ud fra disse spørgsmål:

- Mangler der nogle ord?
- Er der nogle ord, der har modsat betydning? (f.eks. 'doven' og 'energisk') Hvad siger det om karakteren? I hvilke tilfælde er han/hun det ene eller det andet?
- Hvordan påvirker omverdenen karakteren?
- Sker der et skift i karakterens personlighed igennem filmen?

Målet med øvelsen er at undersøge karakteren og blive opmærksom på, at den gode karakter ofte er mangesidet og godt kan have modstridende karaktertræk. Sørg for at nuancere og få alle de forskellige sider med. Dette kan også bruges i en narrativ analyse af filmen - hvis karakteren ændrer træk gennem filmen, kan I eventuelt lave en plotanalyse, hvor I gennemgår, hvordan historiens forløb ændrer karakteren.

ØVELSE: HVAD GØR FILMEN VED FORDOMME? [20 min]

Opsummer på klassen: Hvad er fordomme? Hvad er normer? Hvad er forskellen?

Vi har lavet to påstande til eleverne:

"FILMEN BRYDER MED FORDOMME"

"FILMEN BEKRÆFTER FORDOMME"

I grupper på 4 skal halvdelen af grupperne finde argumenter for den ene påstand, mens den anden halvdel skal finde argumenter for den anden. Det er dig, der skal fordele grupperne på de to påstande.

Målet med øvelsen er at eleverne får konkret fornemmelse for begrebet fordomme gennem det konkrete filmeksempel og bliver opmærksomme på, hvordan film både kan bekræfte fordomme og stereotype forestillinger OG afkræfte / udfordre dem. Begrebet kan godt forvirre, så tal det godt igennem med eleverne.

ØVELSE: LISTE OVER NORMER I FILMEN [30 min]

Til sidst anbefaler vi, at I forsøger at konkretisere normerne i filmen ved at skrive dem som påstande. Eleverne skal i grupper udvælge en karakter og formulere de normer, der omgiver ham/hende som påstande. De skal både tænke på normer som er positive for karakteren og normer, der er problematiske for karakteren. Det er ikke nemt at arbejde med noget så flyvsk som normer, så gør rammen bred for at diskutere de forskellige bud, eleverne kommer med. Se eksempler på arket.

Formål

I arbejdet med materialet vil I berøre en lang række af de færdigheds- og vidensmål, som Fælles Mål for faget dansk opstiller. Eleverne arbejder med fortolkning, analyse og vurdering – dernæst fremstilling. Med udgangspunkt i Fælles Mål kan man pege på, at eleverne arbejder inden for følgende kompetenceområder:

- **Kompetencemålet for fortolkning på 7.- 9. klassetrin:** Eleven kan forholde sig til kultur, identitet og sprog gennem systematisk undersøgelse og diskussion af litteratur og andre æstetiske tekster.
- **Kompetencemålet for fremstilling på 7.- 9. klassetrin:** Eleven kan udtrykke sig forståeligt, klart og varieret i skrift, tale, lyd og billede i en form, der passer til genre og situation.
- **Kompetencemålet for kommunikation på 7.- 9. klassetrin:** Eleven kan deltage reflekteret i kommunikation i komplekse formelle og sociale situationer.

